

Christian 6.s brokadesdragt, 1743 Rosenborg, 31 F.1

Introduktion

Beskrivelse, materialer, snit

Mode

Dragtens historie

Tilstand

Konservering

Andre dragter som tilhørte Christian 6.

Kilder, litteratur

Introduktion

Christian 6. fik syet kostbare dragter af franske stoffer til trods for, at han selv forbød andre at købe stoffer og kniplinger fra udlandet. Denne dragt af dybviolet silke er indvævet med sølv og derefter tykt broderet langs kanterne med guld. Kongen bar den ved sin søn Kronprins Frederiks (5.) bryllup. Stoffets overflade er næsten helt dækket af et lille, indvævet mønster, hvilket var en meget ny mode i 1743.

På en bevaret regning beskrives stoffet som "21 alen *couleur de maron* [kastanie-farvet] mit Silber". Kongens perlestikker Jacob Harras broderede flere dragter til Kongen og Kronprinsen, blandt andet "ein gantze Kleid von Silber Estoff mit Gold" [en hel dragt af sølvstof med guld]- en beskrivelse der passer netop på denne festdragt. Kongens livskrædder J. P. Becker må have syet den.

Christian 6. førte dagbog, men den indeholder skuffende få oplysninger om både dagliglivet og festerne. Han noterede oftest blot på hvilket slot han opholdte sig, hvorvidt han spiste alene eller offentligt, og detaljer om den svagelige dronnings svigtende helbred. Men regnskaberne viser, at der i 1743-44 blev brugte næsten dobbelte så meget end ellers på Kongens garderobe.

Denne dragt er meget slidt, og har mange store reparationer især over skuldrene. Rokoko-kjol'en (jakken) går nemt i stykker fordi den sidder meget stramt og tynges af så meget guldbroderi. Kronprins Frederik arvede sin far, og for at spare lod han mange af dennes fine dragter sy om til sig - måske også denne?

Beskrivelse, materialer, snit

Dragten består af kjol, vest og benklæder.

Kjol'en, eller frakken, er syet af to forstykker og to rygstykker, der har meget vide, vifteformede skøder, som samles i dybe læg i siden. Der er en rund halsudskæring, som er kantet med en smal strimmel af samme stof. Der er lommer på forstykkerne, dækket med broderede lommeklapper. Frakken har glatte, brede ærmer med store opslag, der knappes med guldtrådknapper. Der er en slids i ryggen med broderi på begge sider. Langs højre forstykket sidder 22 flade guldtrådknapper. På venstre forstykke er i livet fire knaphuller.

Frakken er 110 cm lang, bredden fra halsen til skulderen er 11 cm, ærmelængden 37 cm.

Stoffet er dybviolet silke med et mønster af små grene med bærfornede blomster udført i hvid silke og forskellige arter af sølvtråde og lahn. Langs kanter og på opslag og lommer og læg er broderet en bred bort med en bølgelinie og bladmotiver udført med sølv- og guldtråde, lahn og cantille. Foret har været hvidt vaskesilke, nu meget repareret med sækkelærred. Mellempor af vat. Der er gået ca 13 m stof til dragten.

Kongen har båret et halsbind og kniplinger i halsen samt kniplingsbesatte manchetter til dragten.

Elefantordensstjernen, som må være én af dem Kongens Perlestikker Harras broderede, er syet med brede, massive strimler sølv. Stjernen er klippet ud og limet til et stykke pap, hvorefter den er blevet hæftet fast på dragten. Sådant en broderet stjerne tåler ikke at blive flyttet fra dragt til dragt, så det er forståeligt, at der har været flere (perlestikkeren leverede 9 stjerner på dette tidspunkt), én til hver dragt.

Vesten følger frakkens form, blot 10 cm kortere og uden læg i siden, og lidt mere svajet i forkanten. Den knappes fra halsen til taljen med lignende, men mindre knapper end frakkens. Knapprækken fortsætter langs hele forkanten, mens knaphulsrækken ophører ved livet. Mellem det 4. og 5. knaphul er der syet to små, runde huller: her kunne for eksempel hænge en lorgnet eller briller, som puttes i lommen.

På forstykkerne er vandrette lommer med broderede klapper. Forstykkerne er af samme stof som frakken og med tilsvarende broderi. Ærmerne er glatte og uden opslag, men opslidsede ved håndleddet og knappet med to knapper. Ryggen og ærmerne er syet af brunt silkestof med små prikker i samme farve. Foret er af kipret, elfenbensfarvet silkestof.

Vesten er 88 cm lang, bredden fra halskanten til skulderen 11,5 cm, ærmelængden 37 cm.

Benklæderne er snævre knæbukser, let rynket foroven til en linning. Linningen er bredere foran end bagpå. Den lukkes med to knapper. Midt på ryggen er en slids, som spændes sammen med en spændetamp. Belægningen på slidsen foran og forneden udevendig på benene er broderet med en smal guldbort. Benene er snævre over knæet. Et flettet guldbånd er syet på ved benets underkant, og båndet strammes sammen og trækkes igennem en løkke for at stramme buksebenet til over knæet. På forstykkerne er to vandrette lommer over hinanden samt lommer i sidesømmene.

Benklæderne er syet af det samme stof som frakke og vest, og er foret med hvidt lærred. Længde 60 cm, livet ca 80 cm.

Materialer

Brokadestoffets mønster er lanceret i forskellige slags sølvtråde og *lahn* (massive metaltråde). Der er 64 kæde-tråde/24 islætstråde + sølvtråde og lahn pr. cm². Rapporten er 11,5 cm høj, 8,8 cm br. Banens bredde 52 cm, ægkanten 1 cm bred med en taftstribe mellem fire *cordelines* (snoede, indvævede tråde).

Frakkens for er af hvidt kipervævet silke over et mellemfor; i sidelæggene er der tykke indlæg af vat.

Broderiet

En 12,5 cm bred guldbroderet bort følger kanterne langs forkanterne og skødet, samt dækker ærmernes opslag og lommeklapperne. Der er broderet en smallere bort langs ærme- og sidesømme og over ryggens midtersøm. Borten har som hovedmotiv en kantet bølgelinie, og imellem og over dens kurver slynger sig stærkt stiliserede blomste og blade. Broderiet er udført med en fantasifuld variation af forbløffende mange slags guldtråd, lahn, cantille og *or frisé* (kruset guldtråd).

Vestens ærmer og ryg er syet af brunt, mønstervævet silkestof med et mønster af små

pletter. Mønstret dannes af floterende kædestråde (72 kædestråde/30 islætstråde pr. cm²). Vesten er foret med elfenbensfarvet, kipervævet silke (56 kædestråde/40 islætstråde pr. cm²).

Snittet er den perfekte repræsentant for rokokoen i Danmark: smalle skuldre, store manchetter og meget stor vidde i de udstående skørter. Set bagfra minder silhuetten om 1950ernes "New Look", med en markeret talje og store skørter.

Dragtens historie

Inventariet 1781: (Blandt Christian 6.s klæder): 2. *En Klædning bestaaende af Kiol, Vest og Buxer af mørkebruun Sølv-Stoff med Guld broderet og Underfoeret af hviid Sarge de Soy og 3. En Hat med en breed Guld Point d'Espagne. Denne Klædning har hans Kongl. Maytt. baaren ved hans Kongl. Høyhed Kron-prints Friderichs formæhling den 11 Dec. 1743.*

I inventarprotollen fra 1830 er hatten opført som mølædt, og den er senere udgået af Samlingen.

Kongens livskrædder Becker har sikkert syet dragten, og Perlestikker Harras har, udover 9 ordensstjerner, også broderet "ein gantze Kleid von Silber Estoff mit Gold un einem Sammeten Rock" samt sat en bred guldknipling på en vest, hvilket kunne være netop denne dragt. Broderiet kan sammenlignes med tegninger af den franske *dessinateur du roi* de Saint-Aubin i sit værk "L'art du brodeur", for dragter fra 1730 og 1747.

Udstillingshistorie

Dragten er udover mange års udstilling på Slottet været udstillet i Kommandantboligens dragtgalleri 1975-80; særudstillingerne "Kongens København" marts 86, "Dragter og Spil" 1988-1989, "Sølv-tøj" 1991-92 og "Konger på rad", 1997.

Tilstand, konservering

Den øverste del af ryggen er meget repareret med stykker af dragtens brokade, antagelig klippet fra ærmekanterne under manchetterne. Det kan være forklaringen på de markante korte ærmer. Det er usikkert, hvorvidt denne reparation er gjort f.eks. af sønnen, hvis han har arvet og genbrugt faderens fine dragt, eller der er tale om en behjertet konserveringsforsøg f.eks. omkring 1900 eller i 1940erne.

Andre dragter som har tilhørt Christian 6.

På Rosenborg er der udover denne dragt kun bevaret Christian 6.s salvingsdragt og et par tøfler.

Kilder, litteratur

Sigrid Flamand Christensen: *Kongedragterne fra 17. og 18. Aarhundrede*, Kbh. 1940.

Charles Saint-Aubin, "L'art du brodeux", *Description des arts et métiers*, Paris 1770.